

İSLÂM'IN ESASLARI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الإِسْلَامُ عَلَانِيَةٌ وَالْإِيمَانُ فِي الْقَلْبِ ثُمَّ يُشِيرُ بِيَدِهِ
إِلَى صَدْرِهِ التَّقْوَى هَاهُنَا التَّقْوَى هَاهُنَا

(حم.ن.ع. عن أنس وصح)

RE. 189/6 (El-islâmü alâniyetün, ve'l-îmanü fi'l-kalbi; sümme yeşîrü bi-yedihî ilâ sadrihî: Et-takvâ hâhünâ! Et-takvâ hâhünâ!) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. İman ve Takvâ Kişinin Kalbindedir.

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, ve Ebû Ya’lâ, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الإِسْلَامُ عَلَانِيَةٌ وَالْإِيمَانُ فِي الْقَلْبِ ثُمَّ يُشِيرُ بِيَدِهِ
إِلَى صَدْرِهِ التَّقْوَى هَاهُنَا التَّقْوَى هَاهُنَا
(حم.ن.ع. عن أنس وصحح)

RE. 189/6 (El-islâmü alâniyetün, ve’l-îmanü fi’l-kalbi; sümme yeşîrû bi-yedihî ilâ sadrihî: Et-takvâ hâhünâ! Et-takvâ hâhünâ!) (El-islâmü alâniyetün) “İslâmiyet alenidir, açıktır. (Ve’l-

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.134, no:12404; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.XI, s.11, no:30955; Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.197, no:1405; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.115, mo:393; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I s.21, no:160; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.V. s.301, no:2923; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V, s.207; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.111; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.33, no:44; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XI, s.20, no:10155.

îmanü fi'l-kalbi) İman da kalptedir. (*Sümme yeşîrû bi-yedihî ilâ sadrihî*) Sonra eliyle göğsüne işaret etti: (*Et-takvâ hâhünâ! Et-takvâ hâhünâ*) Takvâ buradadır! Takvâ buradadır!”

İslâm dedin mi aleniyet var, açıklık var. *Allahu ekber* derken, namaza dururken, herkes senin namaz kıldığını görüyor. Rükû ediyorsun, secdeye varıyorsun; bu hareket görülüyor. Görünce bu hareket İslâm'ın harekâtıdır. “Bu adam müslümandır.” diyerek şehadet edilir. Eğer bir gâvur da gelse, saflarımızın arasına girse, bu hareketiyle biz onun İslâmiyet'ine şehadet ederiz. Çünkü bu hareket İslâm'a taalluk eden bir harekettir. “Bu adam da İslâm olmuştur, gelmiş bizim aramıza girmiş bu hareketi yapıyor.” deriz.

Fakat, iman gönüldedir, kalptedir. Onun dışarıdaki alâmeti İslâmiyet'tir. İslâm iman vardır da bu imanı dolayısıyla İslâmiyet'ini ifâ ediyor. Onun İslâmiyet'i, imanına da delalet eder. Binâen aleyh iman kalptedir ama onun alâmeti İslâm'ın hareketleridir. İslâmî hareketleri yapan bir insanın da biz imanı olduğuna şehadet ederiz. “Bu da mü'mindir.” deriz. “Müslüman olduğu gibi mü'min.” de deriz.

İslâmiyet şuna da benzetilebilir: İslâmiyet bir su olarak; iman da bir ağaç olarak düşünülürse, imanı sulayan ve besleyen bir şeydir. Ağaç ne kadar kendi kendine bitmiş olursa olsun sulanmadıkça bir müddet sonra kurur. Gerek su rahmet-i ilâhiye ile gökten gelecek;

dağlardaki gibi ıslanacak da yetişecek. Ya da bizim kendilerimizin ekip de suladıklarımız gibi sulanmak suretiyle o neşv ü nemâ bulacaktır. Neşv ü nemâ bulduktan sonra meyvesini veriyor. İşte o meyve iman meyvesidir. O İslâm suyu onu suladı, iman da meyvesini verdi. İman meyvesini verince, bakarsın ki insanlar da melek gibi olur.

Onun için, iman kalptedir ama onun alâmeti de İslâmiyet'tir. İslâmiyet olan yerde iman vardır. İmanın olduğu yerde de İslâmiyet vardır.

Efendimiz, eliyle göğsünü işaret ederek:

“—Takvâ denilen şey buradadır!” buyurmuş.
Bunu üç kere tekrarlamış.

Takvâ denilen şey iç âlemindedir. Allah korkusu bir insanda mevcutsa, o Allah korkusu imanının icabıdır. O Allah korkusu onu kötülüklerden, yasaklardan men eder. İmân ve İslâmiyet'in insanlar üzerindeki en büyük tesiri, onları kötü huylardan, kötü ahlâklardan, günahlardan uzak tutmasıdır. Binâen aleyh insan kendi hareketine bakar:

“—Benim hareketlerim beni günahlardan uzaklaştırıyor ve beni haramlardan uzaklaştırıyor; demek ben müslümanım, bende iman var demektir.”

“—Bende imanvar ama beni günahlara sevk ediyor.

Kötülükleri günahları da işletiyor.”

Öyleyse, o iman çok zayıflamış belki bir gün sönuverecek Allah esirgeye! Binâen aleyh onu önlemek lazım. Bu günahlardan kendini korumaya çalışmak lazım ki, iman neşv ü nemâ bulabilsin. Onun suyu da İslâmiyet'tir.

b.İslâm İzzetlidir

Dâra Kutnî ve Beyhakî, Aiz ibn-i Amr el-Müzeni RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الإِسْلَامُ أَعَزُّ مِنْ ذَلِكَ الْإِسْلَامُ يَعْلُو وَلَا يُعْلَى عَلَيْهِ

(الرويانى، قط.ق.ض. عن عائذ بن عمرو المزنى)

RE. 189/7 (*El-islâmü eazzü min zâlike, el-islâmü ya'lû, ve lâ yü'lâ aleyhi.*)

(*El-islâmü eazzü min zâlike*) “İslâm bundan çok azizdir. İslâm çok kıymetlidir, yâni müşriklerle dostluk olmaz. (*El-islâmü ya'lû*) İslâmiyet üsttedir, (*ve lâ yü'lâ aleyhi*) bunun üstüne çıkılmaz. Galiptir, mağlub olmaz.”

İslâm aziz; kıymetli, bulunur bir şey değil. Eşi olmayan bir nimettir. Allah onu bize lütfetmiştir. Allah'ın o lütfuna çok teşekkür edip, onu muhafaza edebilmek lazımdır. Bu bir lutf-ı ilâhîdir ve bize vermiştir. Kâinatta bu kadar insan var hepsine nasip olmuş mudur?

² Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.205, no:11935; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.I, s.184, no:167; Aiz ibn-i Amr el-Müzeni RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.77, o:310; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.10, no:10137.

Olmamıştır. Ama analarımız babalarımız vasıtasıyla bize nasip olmuş. El-hamdü lillah. Binâen aleyh onlara da çok teşekkür etmek vazifesindeyiz ki eğer onlar olmasaydı biz Allah esirgeye ya Amerika'nın, İngiltere'nin, Fransa'nın şurasının burasının bir ücra köşesinde bir kilise adamı olarak yetişseydik ne olurdu bizim hâlimiz? Nereden bulurduk İslâm'ı, nereden dönerdik İslâm'a?

Bu bize Allah'ın büyük bir lütfudur ki, bir İslâm diyarında müslüman anadan babadan bizi dünyaya getirmiş, bu İslâm da miras olarak elimize geçmiş. Bu İslâm nimetinin —en aziz bir şeydir— kıymetini bilmek lazım. Milyonlara değışilmez, milyonlar burada kalacak hepsi. Ne kadar servetin olursa olsun, onların hepsi gözünü yumuncaya kadar. Göz yumdun mu hepsi bitiyor. Fakat İslâm seninle beraber âhirete gidecek.

Bu aleme ahiret saadeti için gelinmiş. Bu âlem bizim mekânımız değil. Bu âlem muvakkat bir âlem, burası bir geçiş yeridir. Bu geçiş yerinde neler alacağız?

Alacağımız numaraya göre, ahirette derecelerimiz ayrılacaktır. Bunu muhafaza edebilmek için de bize Cenâb-ı Hak kitap göndermiş, peygamber göndermiş, çıkış yollarımızı göstermiş, el- hamdü lillâh. Buna riayet ederek yaşarsak ne mutlu bize ki öldükten sonraki saadet; bu saadetlerin hiçbirine benzemez, bunların hiçbirisi saadet değil.

Hangisi saadet? Ürdün kralı orada “Kralım!” diyordu, kuruluyordu, bugün başına gelenlere bak! Onun uğruna ne kadar kanlar akıyor orada. Bu saadet midir yani! Arkasından bir gün ölüm gelir. Onun hesabını verebilecek mi veremeyecek mi? Kim bilir neler etti!

Onun için, İslâm çok aziz bir şeydir ki onun kıymetini biliniz. Bugün beş kuruşumuz düşerse, beş liramız düşerse acınıyoruz. İslâm’a keder veren bir şey başımıza geldiği vakitte niçin acınmayalım? Demek ki bizde şuur mu eksik, neyimiz eksik? Bu aziz şeyin kıymetini bilemiyoruz da bunu dünyanın ufacık tefecik menfaatlerine kolayca veriyoruz.

İslâmiyet’in alâmetleriyle olacak İslâmiyet... İslâm’ın namazı, İslâm’ın orucu, İslâm’ın zekâtı, haccı; bunlar hiçbir şeye değişilemez. Eğer bir kusur oluyorsa, kusuru bulup bunları tasfiye etmek lazım! İslâmiyet iman ve mücahede gerektirir.

Ot, rüzgâr vurdukça sallanır, yere yatar. Yere yatar ama kırılmaz. Yine düzelir. Kusursuz, hatasız insan olmaz. Fakat tövbelerle onları derhal telafi edip, bir daha yapmamanın yoluna bakacağız. Bu sallantılar imanı da kuvvetlendirir, kökü de kuvvetlendirir. Bunlar da ayrıca bir rahmet-i ilâhîdir.

Onun için; Müslümanlık, müşriklerle dostluk etmekten çok azizdir, onlara tenezzül etmez. Bir müşrik ile bir hıristiyan ile dostluk etmeye, onu velî edinmeye İslâmiyet tenezzül etmez. Çünkü kendisi hadd-i zâtında en büyük bir

varlıktır. Sahibi de Allah'tır. Kendisinin sahibi olan Allah'ı bırakacak da, kalkacak bir müşrikle arkadaşlık edecek. Bu şuarsuzluğun en başında gelen bir tezahürüdür.

Bir müslüman öldüğü vakitte çok malı kalmış. Akrabası mesela gâvur, o müslüman olmamış. Birisi müslüman olmuş da akrabadan diğeri müslüman olmamış. O gelip de;

“—Bu benim kardeşimdir!” diyerek onun mirasını alamaz. Çünkü o gâvurdur. Müslümanın mirasına hakdar değildir, layık değildir, alamaz. Bir gâvur öldüğü vakitte müslüman da onun mirasını alamaz. Kardeşindir ama o müslüman olmamış, gâvurken ölmüş. Onun da birçok mirası kalmış, sen de gidip onun mirasını alamazsın! Çünkü onun mirası sana layık değil.

Layık değil dediysem; onun mirasına ben tenezzül etmem. İslâmiyet azizdir, gâvurun malına tenezzül etmez. Onun için “Onun malına, malı da ona layık değildir.” demiş. Miras almaz.

Allahu Celle ve A'lâ diyor ki, *estâizü bi'llâh*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى
أَوْلِيَاءَ

(المائدة: ٥١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû lâ tettahizü'l-yehûde ve'n-nasârâ evliyâe.*) “Ey iman edenler, Yahudileri ve Hristiyanları dostlar edinmeyin!” (Mâide, 5/51)

Onlar cibilliyet iktizasıyla, yaradılış itibariyle dost edinmeye layık adamlar değildirler. İslâm bunlarla dostluk yapamaz. Bir müslüman bir yahudiyi, bir nasarayı velî edinemez.

Ne kadar ince bir derstir.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ
مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
أَوْ إِخْوَانَهُمْ

(المجادلة: ٢٢)

(*Lâ tecidü kavmen yü'minûne bi'llâhi ve'l-
yevmi'l-âhiri yüveddûne men hadde'llâhe ve
rasûlehû ve lev kânû âbâühüm ev ebnâühüm ev
ihvânühüm*) “Allaha ve ahiret gününe iman eden
hiçbir kavmin, Allaha ve resulüne muhalefet
eden kimselerle – velev ki onlar, bunların
babaları, oğulları veya kardeşleri olsunlar–
dost olduklarını, birbirlerini sevdiklerini
göremezsin!” (Mücadele, 58/22)

“Bir kavim ki Allah’a iman etmiş, “*Lâ ilâhe
illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*” demiş;
iman sahibi olmuş, müslüman olmuş. Sen
bir müslümanı Allah’a âsi olan, isyan eden,
muhalefet eden Allah yolundan ayrılan bir
kavimle dost bulamazsın! Müslüman, Allah
yolundan ayrılan kimseyle dostluk edemez, onu
sevemez; isterse babası olsun, isterse oğlu veya
kardeşi olsun...

Kardeşlerim! Hasan Basri Çantay Efendi'nin tefsirinde bu ayete baktım, en iyi o izah etmiş. Hamdi Yazır Efendi'nin tefsirine baktım, o atlamış. Hasan Basri Hoca onu güzel açıklamış, ona bakın!

“—İsterse baban olsun!” diyor Allah...

“—İsterse baban olsun; mademki Allah'a muhalefet ediyor, mademki Rasûlullah'a muhalefet ediyor; o senin hakiki baban değil, onu dost edinemezsin!” diyor.

Harpler de gösteriyor: “Fılan müslüman, babasını öldürdü.” diyor. “Filanca amcasını öldürdü. Filan, akrabasından filanı öldürdü...” Niçin?

Onlar kâfir safındaydı. Kâfir safında olan insanları; müslüman, “İsterse babam olsun, ne olacak?” diye vurdu. Değil mi ki Allah'tan ayrılmış, Allah yoluna muhalefet ediyor, müslümanlığı tanımıyor; o insanla nasıl dost olunur?

Allah bu İslâmiyet'i bize tam mânasıyla, kâmil olarak nasib ederse, ashâb-ı kirâmın imanını, İslâmiyet'i gibi olursa ne mutlu!

Peygamberimiz'in vefatından bir müddet sonra İslâmiyet bir vakit zaafa düştü, bâtil mezhepler meydan aldı. Mutezile ileriye geçti. Bütün herkesin akidesini bozdu. Rasûl-i Ekrem SAS o mutezile mezhebinin alimlerinden bir tanesine üç gece “Benim sünnetimi ihyâ et!” diyerek hitapta bulunmuş.

Alim demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah! Ben 33 seneden beri Mutezile mezhebine hizmet ediyorum, Mutezile mezhebini öğrendim. Bunu anlatmaya çalışıyorum. Senin sünnetini nasıl ben izah ederim?”

“—Allah yardımcındır.” demiş.

“—Nedir senin yolun yâ Rasûlallah?”

“—Benim yolum benim sünnetim ve benim ashabımın yoludur.” buyurmuş.

Bak ne güzel! Peygamber’deki terbiyeyi, edebi görüyor musun? “Benim yolum...” deseydi kâfi değil miydi? Ama ashabını da içine kattı. Niçin?

Ashab-ı Kiram Peygamber’i tamamıyla benimsemiş insanlar, Peygamber’i tamamıyla içlerine basmış insanlar. Onun için Hz. Ebû Bekir diyor ki:

“—Ben helâyâ da gitsem, benim gözümün önünden Rasûlullah gitmiyor!”

Niçin? O Rasûlullah’ta öyle bir fenâ olmuş ki nereye giderse gitsin daima Rasûlallah’la beraber! Daima! Ashab-i Kiram hep böyle!

Onun için, Hz. Osman RA, bir gün aynaya baktı ki, insan aynaya bakınca aynada kendini görecektir... Aynada baktı ki, Rasûlullah!

“—Neden, nasıl oluyor bu?”

Bu Rasûlullah'ta fâni olmuş. Her şey onlara Rasûlullah görünüyor. Aynaya baktı, aynada da Rasûlullah'ı gördü.

Niçin? Rasûlullah uğrunda varlığını yok etmiş. Kendinde benlik yok. Kendi yerine Rasûlullah kâim olmuş. Hepsi bir olmuşlar.

Onun için Rasûl-i Ekrem diyor ki:³

الْمُؤْمِنُونَ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ

(حم.م. عن نعمان بن بشير)

(*El-mü'minûne keracülinvâhidin*) "Müslümanlar, mü'minler bir adam gibidir; iki değildir."

Birdir hep, garp-şark hepsi müsavi. Bu İslâmiyet'te durmadıkça biz hep sallantıda gideriz. Bu İslâmiyet'in şuurunu tadıp, hep yekvücut olmuş gibi can cana, baş başa ne zaman sarılırsak, kanımız canımız hep bir can; ne zaman bu hâle gelebilirsek işte o zaman biz müslümanız. Yoksa;

"—Ben yaşayayım, sen ölürsen öl!" deyip bir tekme de üzerine sen vurursan...

"—Ben beş vakit namazımı kılan bir müslümanım." Senin gibi müslüman her yerde dolu...

Geçen bize diyorlar ki:

"—Hocaefendi, şuraya bir şey yapacağız. Lütfen söyleyiverir misin cemaate, bize biraz yardım etsinler."

³ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.271, no:18417; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Söylemek ister mi, işte inşaat göz önünde... Arife tarif gerekmez. Göz önünde... Burası elbette müslümanların yardımıyla olacak. Gökten gelip melekler yapmayacak ya bu işi. Biz yapacağız.

Binâen aleyh her müslüman vicdanına danışacak, elindeki imkân dâhilinde bir yardım yaparsa, bakarsın üç gün sonra orada da müslümanların bir yurdu olacak, Kur'an kursu olacak... Okuyacaklar, ilim öğrenecekler. Oraya biz de iştirak etmiş olacağız.

Meselâ şu camiyi o adamcağız kesesine güvenmiş yapmış. Ne güzel değil mi? Ama bugün bunu yapan babayiğit pek nadir! O zaman çok varmış, bugün pek nadir. Sebebi de Allah bilir ama biz hayırlara iştirakte biraz zayıf olduğumuzdan! Çoğumuz bari iştirak edelim de böyle bir abide meydana getirelim. Aynı sevabı bizi de veriyor. Bunu yapan ne sevabı alırsa, bunu bin kişi de yapsa hepsine Allah aynı sevabı veriyor. Lütfu da Allah'ın bu kadar geniş. Onun için bizi iştirak ettiriyor hayırlara...

“—Ben bunu yaptıracığım, siz karışmayın!”

Öyle iş yok! Bu kadar müslüman iştirak etsin de onlar da kurtulsun, onlar da sevap alsın. Onun için çok güzeldir İslâmiyet'in bu nimetleri... Allah bu nimetlerden ayırmasın.

c.İslâm On Direk Üzerine Kuruludur

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الْإِسْلَامُ عَشْرَةٌ أَشْهُمٌ وَقَدْ خَابَ مَنْ لَا سَهْمَ لَهُ
شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَهِيَ الْمِلَّةُ وَالثَّانِيَةُ
الصَّلَاةُ وَهِيَ الْفِطْرَةُ وَالثَّالِثَةُ الزَّكَاةُ وَهِيَ الطُّهْرَةُ
وَالرَّابِعَةُ الصَّوْمُ وَهِيَ الْجَنَّةُ وَالْخَامِسَةُ الْحَجُّ
وَهِيَ الشَّرِيعَةُ وَالسَّادِسَةُ الْجِهَادُ وَهِيَ الْعُرْوَةُ
وَالسَّابِعَةُ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَهُوَ الْوَفَاءُ وَالثَّامِنَةُ
النَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَهِيَ الْحُجَّةُ وَالتَّاسِعَةُ
الْجَمَاعَةُ وَهِيَ الْأُلْفَةُ وَالْعَاشِرَةُ الطَّاعَةُ وَهِيَ
الْعِصْمَةُ

(طب. طس. عن ابن عباس وفيه حامد يضع الحديث)

RE. 189/8 (*El-islâmü aşeretü eshümin, ve kad hâbe men lâ sehme lehû: Şehâdetü en lâ ilâhe illa'llâhu, ve hiye'l-milletü; ve's- sâniyetü es-salâtü, ve hiye'l-fıtratü; ve's-sâliyetü ez-zekâtü, ve hiye't-tuhru; ve'r-rabiatü es-savmü, ve hiye'l-cünnetü; ve'l-hâmisetü el-haccü, ve*

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.344, no:11958; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.VIII, s.39, no:7893; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.189, no:104; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

hiye's-şerîatü; ve's-sâdisetü'l-cihâdü ve hiye el-urvetü; ve's-sâbiatü el-emru bi'l-ma'rûfi, ve hüve'l-vefâü; ve's-sâminetüen- nehyü ani'l-münkeri ve hiye'l-hucetü; ve't-tâsiatü'l-cemâatü ve hiye'-ülfetü; ve'l-aşiretü't-taatü, ve hiye'l-ismetü.)

(El-islâmü aşeretü eshümin) İslâmiyet on sehimden ibarettir. *(Ve kad hâbe men lâ sehme lehû)* Kendisinde bir tanesi noksan olan kimse hüsrandır:

(Şehâdetü en lâ ilâhe illa'llâhu ve hiye'l-milletü) “Lâ ilâhe illa'llah diye şehadet etmek ki, bu dindir.”

(Ve's-sâniyetü es-salâtü, ve hiye'l-fıtratü) “İkincisi, namaz ki o fıtrattır.” Âdem AS'dan beri bütün insanlara emrolunmuş bir ibadettir.

(Ve's-sâlisetü ez-zekâtü, ve hiye't-tuhru) “Üçüncüsü, zekât ki o temizliktir.”

(Ve'r-rabiatü es-savmü, ve hiye'l-cünnetü) “Dördüncüsü, oruç ki o kalkandır.” Oruç tutmak suretiyle nefse karşı ve cehenneme karşı kalkanı elimize almış oluyoruz.

(Ve'l-hâmisetü el-haccü, ve hiye's-şerîatü) “Beşincisi, hac ki o şeriattır.”

(Ve's-sâdisetü'l-cihâdü ve hiye el-urvetü) “Altıncısı, cihad ki o urve (sarılmak)tır.”

(Ve's-sâbiatü el-emru bi'l-ma'rûfi) “Yedincisi, emri bil-maruf ki, o vefadır.”

(Ve's-sâminetüen-nehÿü ani'l-münkeri ve hiye'l-huccetü)

“Sekizincisi, nehy-i ani'l-münker ki o hüccettir.”

(Ve't-tâsiatü'l-cemâatü ve hiye'-ülfetü) “Dokuzuncusu, cemaattir ki, o ülfettir.”

(Ve'l-aşiretü't-taatü, ve hiye'l-ismetü) “Onuncusu, taattır ki o da ismettir.”

Konya'da bir okul mecmuası çıkıyor. Bize de bir tane yolluyorlar. Bugünkü nüshasında cihad hakkında bir efendi, ismi altında yok, güzel bir yazı yazmış. Çok hoşuma gitti. Mecmuayı size de tavsiye ederim. Alınız, hem o mecmua orada daha güzel gelişir, yaşar.

Bir arkadaşımız vardı, rahmetlik oldu. Onun yanında bir Ermenî varmış. Bu Ermenî'nin gözleri de körmüş. Kör olduğu halde her gün bir Ermenî gazetesi almış. Arkadaşı sormuş:

“—Agop, gazetede ne var?”

“—Bilirsin ben görmem ki; ne olduğunu bilmem.”

“—Neden alıyorsun onu?”

“—Ben alayım ki o yaşasın!” demiş.

Bir kör Ermeni'nin şuuruna bakın:

“—Ben alayım da o gazete yaşasın!” diyor.

Bir müslüman, müslüman gazetesini yaşatmaya çalışmaz, müslümanın zıddı olan şeyleri alır. Bir misli iki misli de alır ama bir müslümaninkini almaz. Şuur bu kadar! Sonra müslümanlık davasında başta gelir.

Onun için cihad yalnız düşmanla cephede dövüşmek değildir ki! Cihadın hududu yoktur, hepsi câizdir. Evvela nefsinle cihad edeceksin, çoluk çocuğunla cihad edeceksin, konun komşunla cihad edeceksin; cihadın bin bir çeşidi vardır. Onlarla cihad edeceksin, onları İslâm'a sokacaksın. Kendin İslâm'a girdikten sonra etraf da senin arkandan girecek.

İslâm bir ışıktır. Işığ ı görünce herkes arkasına takılır.

Aziz kardeş! Çin bugün kaç milyon diyorlar Allah bilir. O kadar adamın içerisinde birçok müslümanlar var ya; iki tane müslüman Çin'e gitmiş, iki tane... Tarih diyor ki:

“—Çin'deki bugün kaç milyon müslüman varsa, onları müslüman eden o iki müslümandır.”

Bir orduyla orasını zapt edip de onlara, “Müslümanlık böyledir, yapacaksınız!” denmemiş. İki müslüman ticaret için gitmiş. Çinliler bakmışlar; “Ne iyi adamlar bunlar, ne doğru adamlar, ne güzel adamlar, nur gibi adamlar.” demişler.

“—Siz nesisiz yahu?”

“—Biz İslâm dininin salıkleriyiz.”

“—Şu sizin dininizi bize de telkin edin, ne güzel şeymiş!” demişler.

Çin'deki bu kadar insanlar bu suretle müslüman oluvermişler. O Müslümanlık nurdur. O nuru keşfettin mi, ışığın başına toplananlar gibi senin arkandan çok insanlar gelir. Pervane nasıl

ışığın etrafında dolanırsa insanlar da böyle nurun etrafında toplanırlar. Yalnız o nuru bizim göstermemiz lazım!

Onun için onun zirve dediği en üst noktası cihaddır. Oraya çıkmak lazım. Aşağıda kalırsan kıymetin yok. Ama tepeye çıkarsan kuleye çıkarsan her tarafı seyredersin. Herkes de seni görür, sen de herkesi görürsün.

İslâmiyet'in en üst katı cihad katıdır. O da herkese nasip olmaz. En kâmil insanlar kimlerse onlara nasip olur. Onun için ashâb-ı kirâm Rasûlüllah Efendimiz SAS'in zamân-ı saadetlerinde birçok zamanlar ayaklarından çarıklarını çıkarmamışlar. Bu harpten o harbe, bu harpten o harbe... Dedelerimiz öyle değil miydi? Harpten korkulmazdı.

Harp insanların tekemmülüne vesile olur. Eğer Cenâb-ı Hak bizi melek gibi yaratsaydı hepimiz, bütün insanlık, beşeriyet hepsi birbirini seviyor, canını yüreğine basmış, herkes kardeş gibi yaşıyor. Bugünkü tekemmül olur muydu, olmaz mıydı?

Hiçbirisi olmazdı. Bu günkü tekemmül; o havada uçuşlar, aya gidişler, hep cihadların semeresidir. Cihadlar insanları sevk ediyor, mağlup olmamak için ötekenden daha üstün olmak için icatlar yapmak ona sevk eden cihad şahikası.

Bir kimsenin ki içinden cihad sevgisi silinmiştir, o esarete mahkûmdur. Allah muhafaza!

Yedincisi: (*Emri bi'l-ma'ruf.*) “İyiliği emretmek.”

Herkes, evvela kendine ma'ruf ile emredeceksin! Allahu Teâlâ'nın dediklerini yapmak için nefsini zorlayacak. Allah-uTeâlâ'nın dediklerini yapabilmek için zorlayacaksın. Kötülüklerinden de men etmek için kendini zorlayacaksın. Bu, emr-i ma'ruf. Evvela nefsinde tatbikata çalışacaksın. Ondan sonra etrafındakilere de tabii sırasıyla...

Bunu yaptın mı Allah-u Teâlâ'ya olan sözüne sadıksın, sözünü yapıyorsun demek.

Emr-i ma'rufla beraber nehy-i münker de ayrı bir vazifedir. Namazını kıl, orucunu tut, haccını yap diye nasıl emrediyorsan; zina etme, faiz yeme, günah işleme diye de emredeceksin.

Efendi kardeşler! Hırsızlardan bazı hırsızlar vardır ki kitaplara bugün adları geçmiş, hırsızlıklarına tevbe etmişler, aldıklarını geri vermişler. Tevbekâr olmuşlar, büyük adam olmuşlardır. Büyük adamların sırasına girmiş ömürleri hırsız olan insanlar var. Hırsızlık yapmış ama pişman olmuş. Nedamet etmiş, tevbe etmiş, salâh-ı hâl etmiş, hakkını sahiplerine vermiş. Hepsinden helallik almış, Allah'a dönmüş.

Fakat bu faiz o kadar büyük derttir ki doğduğundan ölünceye kadar her gün haram yiyor! O hırsızın haramlığıyla bunun haramlığı arasındaki farkı bulabilir misiniz?

Bu ıslah-ı nefis ediyor, tevbe ediyor; bu faizden tevbe edecek insanlar nadirâttan çıkıyor. O da nadirâttan ama bu kadar büyük bir derttir ki hem yiyorsun hem yediriyorsun hem de müdafaa ediyorsun efendi! Bugün faizsiz iş olmaz, diyorsun. Bu ticaret yürümez, diyorsun. Adeta nerdeyse helaldir diyessin geliyor!

Allah'ın helalini haram eden, haramını helal eden insan müslüman olur mu? Müslüman; helali helal bilir, haramı da haram bilir.

“—Servet sahibi olacağız.”

Olalım, peki, nefsimiz istiyor tabii. Milyoner olalım, çok servet sahibi olalım. Fakat bu servetler bize ne fayda temin ediyor, onu hesaplayabilir misiniz?

Bugün memlekette çıkan kardeş kargaşaların yegâne sebepleri servetlerin sahibidir. Fukara yapmaz bu boğuşmayı.

İsmail Hakkı Hazretleri'nin bir eserinde gördüm, diyor ki;

“—Bir insan yemek yerken yemeği yediğini başkaları görüyor. O yediği yemeği gördüğü halde ona yedirmiyor, buyurun demiyor.

O yemekten bir vücuda öyle ârıza olur ki onun derdine şifa bulunmaz!”

Derdine şifa bulunmaz. O gözden akan zehir o yemekte öyle bir zehir gibi eriyor da onu yiyen insan öyle bir hastalıklara müptela oluyor; doktor doktor dolaş, çare bulamazsın. Hoca

hoca dolaş, çaresi yok. Çaresi o fakir mü'minin gönlünü yapmaktır. Ama bugünün zengini bunu yapıyor mu? Hâşâ ve kellâ! Senede bir araba değiştiriyor. Senede bir konak değiştiriyor. Yazı ayrı, kışı ayrı ...

Hatırıma gelmişken söyleyeyim, işittim: Yahudi hahamı yahudilere demiş ki:

“—Bu sene yazlığa gitmeyeceksiniz! İsrâil’de muharebe var. Oradaki kardeşlere para lazım. Verin paraları, oraya götüreceğiz. Hasta vs. olup da mutlaka gitmek istiyorsanız harcadığınız para kadar da bize vereceksiniz!”

Yahudiler; “Baş üstüne haham efendi!” demişler itaat etmişler de paraları vermişler İsrâil’e göndermişler.

Acaba bir hocaefendi bunu derse, kaç tane müslüman bunu dinler? Ölç şimdi aradaki farkı...

Allah kusurumuzu affetsin... Tevfîkât-ı samedâniyesine mazhar etsin...

Onun için Peygamber SAS, Üsâme denilen köleyi ordunun başına geçirdi. Ordunun içerisinde Hz. Ömer var, ordunun içerisinde Hz. Ebû Bekir var, Hz. Osman var...

“—Yâ Rasûlallah! Bu köle nasıl olur da bizim başımıza geçer biz dururken?” demediler. (*Semi'nâ ve ata'nâ*) “İşittik ve itaat ettik.” dediler.

Binâen aleyh başa geçenin sözünü dinlemek müslümanlığın şartıdır. Bu, müslümanlığın içerisinde. Söz dinlemiyorsan, müslümanlığın senin olsun...

(*Ve't-tâsiatü el-cemâatü*) “Dokuzuncu erkân, cemaattir.”

“—Biz şimdi cemaat miyiz değil miyiz?” diye size sorsak ne dersiniz?

“—İşte cemaatiz, bak buraya toplandık...”

Hayır, biz bugün kat'iyen cemaat değiliz! Çünkü vücutlarımız toplanmıştır burada ama gönüllerimiz birbirinden ayrıdır... Gönüllerimiz ne zaman birleşirse, biz o zaman cemaat oluruz. Gönüller birleşmedikçe, bu laftan ibarettir. Onun için cemaatte gönüllerin birleşmesi, teslimiyet lazım.

İslâmiyet'te en büyük mevki teslimiyet makamıdır. Allah'a teslim, Allah'ın kuluna da teslimdir. Bu teslimiyeti yapamıyor musun! Bunun için demişler ki;

“—Büyüklerin velevkiyanlış da olsa hareketlerine itiraz haram, kat'iyen haramdır.”

Teslim olacaksın. Senin aklın ermez. Onun için cemaat, teslimiyetle toplanan, içleri dışları bir olan cemaattir. Peygamber ve Peygamber'in ashâbı gibi. Cemaat ona derler.

(*Ve hiye el-ülfetü*) “O ülfettir.”

Hepimize bir ders dūŕecek. *Ülfet*, ünsiyet; cemaatle olur. Ben âcizane sakalım var, ihtiyarım... Başkadır. İlk devirlerde önüme gelene selâm veriyordum, İstanbul âdetini bilmiyordum. Biz köylerimizde alışmışız, her gördüğümüze “*Selâmün aleyküm*” deriz. Herkes de bize “*Ve aleyküm selâm*” der. Burada da öyle zannettim.

Selâm veriyorum, hiç kimsenin kulak astığı yok. “*Ve aleyküm selâm*” deyip geçiyorum. Geçen gün yine kapıdan indim, beyefendi yukarıya doğru geliyor. Kafasını eğmiş. Kendi işiyle meşgul. Selâm vereyim mi vermeyeyim mi düşündüm. Versem gürültüye gidecek, boşa gidecek. Fakat ver! Onu melekler sana reddederler. O etmezse etmesin!

Bir memleketteyiz. Hepimiz aynı milletiz. Aynı evladız. Dinimiz ayrı da olsa, bir gâvur da olsa geçerken, “*Sabah-ı ŕerîfleriniz hayrolsun!*” dediğin vakit gâvur da “*Senin de sabah-ı ŕerîflerin hayrolsun!*” diyor. Gâvur ama memleketimizde yaşadığı için dostluk icabı söylüyor da, bir müslüman bunu niçin diyemiyor bilmem! Bu ülfetsizlik...

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Ancak mü'minler kardeştir.” (Hucurat, 49/10)

Mü'minler hani kardeşti? Kardeş kardeşinin selâmını da almaz mı be! Para istesek para vermiyor başka, para da istemiyoruz. Selâmdır bu; Allah'ın selâmıdır. Selâm Allah'ındır. Benim değil. Selâm Allahu Teâlâ'nın ismidir. Allahu Teâlâ'dan selâmet; Allah'tandır.

Ben dua ediyorum:

“—Allah'ın selâmı senin üzerine olsun kardeşim. Allah seni yer gök, dünya ahiret felâketlerinden sâlim kılsın.”

Müslüman:

“—Oh ne iyi, seni de sâlim kılsın kardeşim!” diyemiyor.

Kimisi mevkiine mağrur, kimisi saltanata mağrur, kimisi servetine mağrur, kimisi bilgisine mağrur... Benim gibi garibe kim tenezzül edecek ya! Kendisi gibi bir saltanat sahibi geçerse iltifat ederek elini sıkarak, “Nasılsın?” der. Kendisi gibi bir bilgili karşısına çıkarsa “Efendim, nasılsınız?” der, iltifat eder. Bir zengin karşısına çıkarsa o ona da iltifat eder. Ama bize kim iltifat edecek?

Biz kendimiz gibi bir sakallı bulursak ona “*Selâmün aleyküm!*” diyeceğiz o da bize, “*Aleyküm selâm*” diyecek.

Allah cümlemizin taksirâtını affetsin...

Müslümanlık on direk üzerinde duruyor. Demek ki müslümanlığın dokuzuncu rüknü, dokuzuncu direği cemaattir. Cemaatsiz müslümanlık yaşamaz.

“—Dağa gidelim orada müslümanlığı yapalım...”

Cuma kılamayız. Bayram da kılamayız Müslümanlığın erkânını da bilemeyiz. Müslümanız ama dağda olamaz Müslümanlık, kalabalık içerisinde cemaat içerisinde yaşanılır. Birinin bilmediğini bir diğeri öğretecek, o ona öğretecek, birbirlerine yardım edecekler. Bu suretle Müslümanlık yaşayacak.

Onun için bizim müslümanlıkta bu kardeşlikten ayıran şeyleri bana duyurursanız çok teşekkür edeceğim.

Biz hep müslüman olduğumuz halde niçin bu kardeşlik sıfatıyla muttasıf olamıyoruz?

Adımız kardeş!

İki kardeş; birisi babadan gelme kardeş, birisi ruhen kardeş. Müslümanlıkta iman dolayısıyla kardeşiz. Müslümanlıkta iman hep bir yerden, kökten gelmiştir. Ondan dolayı kardeşizdir. Öteki baba cihetinden kardeşizdir ki onun yeri topraktır. Baba ölür, kardeşler ölür, biter gider. Ama iman dolayısıyla olan kardeşlik ölmez. O ahirette de bâkîdir. Burada ölüme kadar durur, ölümden sonra biter. Fakat ahirette iman dolayısıyla olan kardeşlik ölmez ve orada da kendisini muhafaza eder. Onun için iman kardeşliği; vücut kardeşliğinden, baba kardeşliğinden daha mukaddem ve daha evladır.

Onun için mü'minler mademki kardeşdir; niçin kardeşlik vazifesini birbirlerine karşı yapamazlar, bunun sebebi nedir?

Bunu arıyorum, bulamıyorum. Bunu bulabilirseniz, beni de bundan dolayı uyandırabilirdeniz hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim.

Onuncusu: (Ve't-tâatü)

İslâmiyet'i ayakta tutan onuncu direk taattir; ibadetle taattir.

“—Direği alınca kubbe göçer mi?”

Muhakkak! Direği alınca kubbe göçer. Bu direkler alınınca, kubbe de aşağıya doğru güm diye göçer. İslâmiyet kubbesi on direk üzerinde duruyor. Birini aldınız mı hepsi aşağı doğru iner.

d. Çinlilerin Dünyaya Hâkim Olması

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الأَشْرَارُ بَعْدَ الْأَخْيَارِ خَمْسِينَ وَمِائَةَ سَنَةٍ
يَمْلِكُونَ جَمِيعَ أَهْلِ الدُّنْيَا وَهُمْ التُّرْكُ

(الديلمى عن ابن عمر)

RE. 189/9 (El-eşrâru ba'de'l-ahyâri hamsûne ve miete senetin, yemlikûne cemîa ehli'd-dünyâ, ve hümü't-türkü.)

(El-eşrâru ba'de'l-ahyâri hamsûne ve miete senetin) “Şerliler, hayırlılardan sonra yüz elli senedir. (Yemlikûne cemîa ehli'd-dünyâ) Dünya ehlinin hepsine hakim olurlar. (Ve hümü't-türkü) Onlar da Türklerdir.”

⁵ Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.I, s.125, no:433; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Bu Türk'ten murad, Tatâr-ı kebîr, yani Çin Mecusileridir.

Allah şerlerinden dünyayı da korusun, bizleri de korusun...

e. İçki Beş Şeyden Yapılır

Hakîm-i Tirmizî, Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الأَشْرِبَةُ مِنْ خَمْسٍ مِنَ الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالتَّمْرِ
وَالزَّبِيبِ وَالْعَسَلِ وَمَا خُمِرَ فَهُوَ خَمْرٌ
(الحكيم عن النعمان بن بشير)

RE. 189/10 (*El-eşribetü min hamsin: Mine'l-hıntati, ve's-şâiri, ve't-temri, ve'z-zebîbi, ve'l-asei; femâ hammera fehüve hamrun.*) (*El-eşribetü min hamsin*) “İçki beş şeyden yapılır: (*Mine'l-hıntati*) Buğdaydan, (*ve's-şâiri*) arpadan, (*ve't-temri*) hurmadan, (*ve'z-zebîbi*) kuru üzümünden, (*ve'l-asei*) ve baldan. (*Femâ hammera fehüve hamrun*) Bu şerbetlerden hangisi akli örterse, akli giderirse, o hamrdır, şaraptır.”

Efendimiz “İçki beş tane...” demiş ama bugün belki sayısı bilinemeyecek kadar çeşitleri çoğalmış, yani nevîleri artmış. Kökü bu beşidir: Buğdaydan olur, arpadan olur, hurmadan olur,

⁶ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.253, no:37; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IX, s.234, no:17051; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.III, s.249; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

üzümden olur, baldan olur vs.

Bir şey ki insanın aklını gideriyor, o hamırdır yani şaraptır.

Aklı gideren, serhoş eden her şey haramdır.

“—Ben şarap içmedim.”

“—Ne zıkkım içersen iç, aklın yerinde mi?”

“—Değil!”

“—Demek ki sen şarabı içmişsin, içtiğin şaraptır. İçkiyi yasak eden ayet-i kerime şöyle:

إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ
مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
(المائدة: ٩٠)

(*Inneme'l-meysiri ve'l-ensâbu ve'l-ezlâmü ricsün min ameli's- şeytân, fe'ctenibûhu lealleküm tüflihûn.*) [Aklı örten içki ve benzeri şeyler, kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçınınız ki, kurtuluşa eresiniz.] (Mâide, 5/90)

İçki şeytanın amellerinden bir ameldir, günâh-ı kebâirdir. Bu günâh-ı kebâirden kendimizi kurtaracağız.

Sonra bir de bunların sagâirleri var; ufak tefek dediğimiz hatalar. Bunlar da ufak tefek deyip de geçmeyeceğiz. Ufak tefektir ama bir kıvılcım koca bir binanın yanmasına da vesile olur. Binâen aleyh ondan da kaçınmak lazım.

Allah cümlemizi affetsin... Tervîkât-ı samedâniyesine mazhar etsin...

Hakiki müslümanlığı bize ölmeden tatmak nasib ü müyesser eylesin...

Bu mi'racları bize lütfu ihsan eylesin... Hz. Muhyiddîn-i Arabî'nin 36 tane mi'racı varmış; Allah ondan bize de nasib ve ihsan buyursun... Âmin.

El-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

